

alvorligt, har villet gjøre Noget, som dog ikke var dens egentlige Mening, har villet give Noget hen til Berolgtelse, — eller ogsaa, som om Rigsdagen ikke har forskaaet den Sag, den her har forhandlet.

Schonbye: Jeg troer rigtignok, at Sagen nu omtrent er kommen saavidt, at i det væsentlige den endelige Afgjorelse vil komme til at beroe paa Enhvers subjective Skjøn og særlige Erfaring, og at den ikke længere paa-virkes af noget yderligere Apparat af Beviis-grunde, men jeg skal dog tillade mig at gjøre nogle faa Bemærkninger, som jeg ellers skulde have tilladt mig at fremsætte paa et andet Standpunkt af Sagen. Jeg vil først gjøre opmærksom paa, at man ikke i de stillede Vædringsforslag om Prøvestykke kan lægge det, en æret Rigsdagsmand har lagt dert, idet han har sagt, at den egentlige Mening med dette Forslag er at hindre Arbejderne i at blive selvstændige, at det er Mesternes Frygt for Concurrence med deres nuværende Svende, man vil holde borte. Det er jo udtrykkeligt fremhævet af en af Forslagsstillerne, at dette ikke er Meningen med hans Forslag, og det er jo indrømmet af Alle, at det ikke kan medføre denne Virkning. Forslagsstilleren har motiveret Forslaget med den tilstedeværende Frygt for Capitalens Indflydelse, men dette Spørgsmaal har ogsaa faaet en temmelig besynderlig Medsart her, ligesom paa andre Steder. Man har sagt: Det gaaer ikke an at stille sig paa et saadant een-sidedigt Standpunkt, nemlig Haandværkerens, og at indrømme dem den Beskyttelse, de forlange mod Capitalen; vi skulle varetage det Almindeliges Interesse og ingen særegen Stands. Men fra samme Side har man derefter hørt, at Capitalisterne slet ikke bryde sig om at have med Haandværk at gjøre, og at Beviset derfor er, at de hidtil ikke have gjort det, uagtet de kunne gjøre det. Haandværkerens Begunstigelse skeer da altsaa ikke paa Capitalisternes Beføstning, thi man sætter jo da kun en Skianke for dem paa en Bei, som de slet ikke ønske at komme ind paa. Jeg troer nu rigtignok, at de med Tiden ville ønske at komme ind derpaa; — men naar paa den ene Side staaer den hele talrige Haand-

værksstand, for hvem Haandværksnæringen er den eneste Bei til Erhverv, og paa den anden Side Capitalisterne, for hvem denne Bei kun er en af de mangfoldige, der staae dem aabne, og tilmed en, som ikke antages at have syn-derlig Tillokkelse for dem, saa indseer jeg ikke, hvorledes man kan være i Tvivl om, hvilken af disse tvende Parter man skal vanskeliggjøre denne Bei. Vil man da sige, at det heller ikke er for Capitalisternes Skyld alene, at man ikke vil tilstede denne Skranke, men for at Consumenterne ikke skulle betages den Udbytte til Fordeel, som gives dem derved, at den større Concurrence medfører lavere Priser, saa vil jeg ikke tale om, at der her mangler, hvad der dog sikkert ikke under almindelige Forhold vilde have manglet, en Udtalelse af Consumenterne om, at de ønske en Næringsfrihed som den i Lov-udkastet foreslaaede, og det uagtet alle Opfordringer fra den modsatte Side. Det er ikke fra Consumenterne, at Duffet om Næringsfrihed er kommet, og det er meget rigtigt; de indsee i Almindelighed, at den frie Concurrence med Capitalerne ikke bringer dem lavere Priser, thi Capitalen er det meest Egoistiske og Sensynsløse af Alt i Verden, især paa Speculantens Hænder. Den frembringer ikke lavere Priser, uden den er absolut nødt dertil; den kan vel undertiden blive nødt dertil ved en friere Concurrence, men Capitalens Indflydelse paa Haandværket er netop den at tilintetgjøre Concurrence. I Begyndelsen, saalange der bestaaer en Haandværksbedrift, som Capitalen skal ødelægge, maa den finde sig i at concurrere, den maa give lave Priser, den maa endog arbejde med Tab, men det gjør den gjerne, thi den stoler paa, at det eengang kommer igjen, og det gjør det sikkert ogsaa, thi denne farlige Væddestrud kan Haandværket ikke holde ud; som den Svagere giver det tabt, og da kommer Capitalen til sin fulde Magt, naar den staaer som Seirherre og kan foreskrive Publicum Lov. Jeg gad da vide, om nogen Consument venter en saadan Naadesbeviisning af Capitalen, at den da skulde ansætte Priserne lavere, end at den kan være sikker paa, at Haandværket ikke skal reise sig igjen ved Siden af den og undersøge den.

Al alle de mange andre Punkter, der ere